



”

Ковальова Н., Мартинюк О., Билина І. Вплив ігрової діяльності на динаміку розвитку рухових якостей дітей 5–6 років. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2025. Том 13, № 10. С. 76–81. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i10-010>.

Kovalova N., Martyniuk O., Bylyna I. Vplyv ihrovoi diialnosti na dynamiku rozvytku rukhovykh yakosti ditei 5–6 rokiv [The impact of play activities on the dynamics of motor skills development in children aged 5–6 years]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2025. Vol. 13, No 10. S. 76–81. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i10-010>.

УДК 796:373.2

DOI: 10.31110/2616-650X-vol13i10-010

Наталія КОВАЛЬОВА¹, Оксана МАРТИНЮК², Ігор БИЛИНА³¹⁻³ Національний університет фізичного виховання та спорту України, Україна¹ <https://orcid.org/0000-0002-9812-847X>

nkovalova@uni-sport.edu.ua

² <https://orcid.org/0009-0007-2565-7104>

sana20145@gmail.com

³ <https://orcid.org/0009-0002-1342-3312>

igor.buluna@gmail.com

ВПЛИВ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДИНАМІКУ РОЗВИТКУ РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ 5–6 РОКІВ

Анотація. У статті обґрунтовано напрями вдосконалення фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку в контексті теперішніх викликів сучасності, соціально-економічних змін. Обґрунтовано доцільність використання ігрової діяльності як ефективного засобу розвитку основних рухових якостей дітей 5–6 років, що забезпечує поєднання фізичного, емоційного та соціального розвитку. Метою дослідження є вивчити вплив ігрової діяльності на динаміку розвитку рухових якостей дітей 5–6 років. Розроблена програма рухливих ігор структурована за видами рухової діяльності (ходьба, біг, рівновага, стрибки, метання, повзання, орієнтування у просторі) та враховує вікові й індивідуальні особливості дітей. Результати педагогічного експерименту засвідчили позитивну динаміку показників фізичної підготовленості, зокрема зростання швидкісно-силових, координаційних, гнучкісних і витривалих компонентів. Найбільший приріст спостерігався у розвитку силових витривалості та координаційної рівноваги, що підтверджує ефективність вправ із лазінням, повзанням, утриманням рівноваги та ігор, які потребують концентрації уваги й просторової орієнтації. Встановлено, що регулярне впровадження рухливих ігор в освітній процес з фізичного виховання підвищує інтерес дітей до рухової активності, сприяє формуванню позитивного ставлення до занять фізичною культурою, гармонізує психофізичний стан і створює підґрунтя для подальшого фізичного розвитку дошкільників. Практична значущість дослідження виявляється у можливості застосування запропонованої програми рухливих ігор у систему фізичного виховання закладів дошкільної освіти для вдосконалення організації фізкультурно-оздоровчої діяльності. Отримані результати можуть бути враховані у діяльності фахівців, що працюють із дітьми дошкільного віку, у межах освітнього процесу для підвищення рухової активності та слугуватимуть основою для подальших досліджень, спрямованих на створення варіативних моделей, ігрових технологій у роботі з дітьми.

Ключові слова: рухливі ігри; ігрова діяльність; діти 5–6 років; фізичні якості; фізичний розвиток.

Nataliia KOVALOVA¹, Oksana MARTYNIUK², Igor BYLYNA³¹⁻³ National University of Physical Education and Sports of Ukraine, Ukraine¹ <https://orcid.org/0000-0002-9812-847X>

nkovalova@uni-sport.edu.ua

² <https://orcid.org/0009-0007-2565-7104>

sana20145@gmail.com

³ <https://orcid.org/0009-0002-1342-3312>

igor.buluna@gmail.com

THE IMPACT OF PLAY ACTIVITIES ON THE DYNAMICS OF MOTOR SKILLS DEVELOPMENT IN CHILDREN AGED 5–6 YEARS

Abstract. The article substantiates directions for improving physical education for older preschool children in light of current challenges and ongoing socio-economic changes. It argues for the feasibility of using play-based activities as an effective means of developing the fundamental motor qualities of children aged 5–6, as they integrate physical, emotional, and social development. The study aims to examine the effect of play-based activities on the dynamics of motor quality development in children aged 5–6. A programme of active games was designed and structured according to types of motor activity (walking, running, balance, jumping, throwing, crawling, spatial orientation) and tailored to children's age-related and individual characteristics. The results of the pedagogical experiment demonstrated a positive trend in physical fitness indicators, including improvements in speed–strength, coordination, flexibility, and endurance components. The greatest gains were observed in strength endurance and coordinative balance, which supports the effectiveness of exercises involving climbing, crawling, and balance maintenance, as well as games requiring sustained attention and spatial orientation. It was found that the regular integration of active games into the physical-education process increases children's interest in motor activity, promotes a positive attitude toward physical exercise, harmonizes psychophysiological well-being, and provides a foundation for further physical development in preschoolers. The practical value of the study lies in the possibility of applying the proposed active-games programme within preschool institutions' physical education

systems to improve the organization of physical culture and health-related activities. The findings may be used by professionals working with preschool children within educational settings to enhance motor activity and may serve as a basis for further research aimed at developing flexible models and play-based technologies for work with children.

Keywords: *movement games; play activities; children aged 5-6; motor qualities; physical development.*

Постановка проблеми. Цілеспрямований розвиток рухових якостей дітей старшого дошкільного віку є важливою умовою ефективності фізичного виховання в закладах дошкільної освіти. Незважаючи на значну кількість наукових джерел, у яких підтверджується ефективність рухливих ігор як засобу фізичного розвитку, питання їх цілеспрямованого впливу на формування окремих рухових якостей дітей 5–6 років потребує аргументованого визначення методичних підходів та практичного змістового наповнення. Окремої уваги потребує також добір ігрових вправ з урахуванням вікової динаміки розвитку базових фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості, гнучкості та координації).

Виявлене наукове протиріччя між потребою удосконалення змісту фізичного виховання та недостатньою розробленістю педагогічних моделей застосування рухливих ігор у роботі з дошкільнятами зумовлює необхідність проведення досліджень, спрямованих на вивчення особливостей впливу рухливих ігор на динаміку розвитку рухових якостей дітей 5–6 років у реальних умовах освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціально-економічні зміни в українському суспільстві, процеси глобалізації, інформатизації та цифровізації освіти зумовили зростання ролі кожної особистості, її індивідуальних можливостей і життєвої успішності. У цьому контексті особливої ваги набуває пошук ефективних шляхів оптимізації навчання та виховання дітей дошкільного віку, адже саме цей період визначає основи гармонійного розвитку, формування рухових, інтелектуальних і моральних якостей [2, 5].

В умовах сучасного урбанізованого середовища, малорухливої поведінки, підвищеного використання цифрових технологій, погіршення екологічної ситуації та зростання соціальної напруги, актуальним постає завдання збереження і зміцнення фізичного здоров'я дітей. Повноцінний фізичний розвиток, підвищення рівня адаптаційних можливостей організму та формування навичок здорового способу життя визначаються стратегічними орієнтирами державної політики у сфері освіти і фізичної культури [1, 10].

Водночас спостерігається протиріччя між декларативними заявами про необхідність оновлення системи фізичного виховання та реальною практикою її реалізації. Традиційні підходи до фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку не встигають за сучасним соціокультурним викликом і не забезпечують належного рівня розвитку рухових якостей, інтересу до рухової активності, емоційної залученості та самовираження дитини [1, 6, 9].

Сучасна статистика свідчить про тривожну тенденцію до погіршення стану здоров'я дітей в Україні: понад 70 % дошкільників мають ті чи інші відхилення у фізичному розвитку, а лише 20–25 % народжуються цілком здоровими [8]. Це актуалізує потребу у вдосконаленні системи дошкільної освіти, зокрема у сфері фізичної культури, яка повинна бути спрямована не лише на фізичне, а й на психічне, інтелектуальне та соціальне становлення особистості.

Фізичне виховання є багатогранним процесом, що сприяє розвитку рухових умінь, морально-вольових і пізнавальних якостей, формуванню позитивного ставлення до здорового способу життя. Одним із найефективніших засобів реалізації цих завдань є ігрова діяльність, яка природно поєднує рухову, емоційну та соціальну активність дитини, стимулює розвиток координації, витривалості, сили, швидкості та гнучкості, водночас підтримуючи високий рівень мотивації до рухів [4].

Результати досліджень учених [7, 11] засвідчують ефективність використання ігрових форм у фізичному вихованні дошкільників, однак актуальним залишається питання наукового обґрунтування впливу ігрової діяльності на динаміку розвитку рухових якостей дітей 5–6 років у сучасних соціально-педагогічних умовах.

Узагальнення результатів наукових досліджень дає змогу стверджувати, що рухлива гра є одним з ключових засобів фізичного виховання дошкільників. Водночас у науковій літературі недостатньо конкретизовано критерії добору та педагогічного конструювання рухливих ігор відповідно до вікової динаміки розвитку основних фізичних якостей дітей 5–6 років. Це визначає невирішеність окремих аспектів проблеми та зумовлює необхідність подальшого дослідження впливу ігрової діяльності на цілеспрямовану динаміку розвитку рухових якостей дітей старшого дошкільного віку.

Мета дослідження – вивчити вплив ігрової діяльності на динаміку розвитку рухових якостей дітей 5–6 років.

Методи дослідження: До участі в дослідженні було залучено 39 дітей віком 5-6 років, які були розподілені на вікові підгрупи відповідно до паспортного віку. Дослідження проводилося на базі Закладів дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 256 та № 652 Дарницького району м. Києва протягом 3 місяців (березень – травень 2025 року). Реалізація поставленої мети передбачала використання таких методів дослідження, як: теоретичний аналіз і узагальнення даних літературних

джерел; педагогічні методи дослідження (для оцінювання рівня розвитку рухових якостей застосовували педагогічні тести); методи математичної статистики. Статистичну обробку результатів здійснювали з використанням середнього значення (M) та стандартного відхилення (SD), а також аналізу темпів приросту показників у динаміці експерименту. Опрацювання даних проводилося за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel та SPSS. Дослідження проведено з дотриманням етичних норм та за попередньої згоди батьків вихованців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Застосування рухливих ігор у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку має чітке науково-методичне підґрунтя, оскільки саме гра є провідною діяльністю у цьому віковому періоді. Вона не лише забезпечує емоційне задоволення, але й служить ефективним засобом цілеспрямованого фізичного, психічного та соціального розвитку дитини. Це підтверджується положеннями Міжнародної хартії фізичного виховання та спорту (UNESCO, 1978), згідно з якими фізична активність є базовим правом кожної дитини та невід'ємною складовою гармонійного розвитку особистості [4].

За даними наукової літератури, зокрема вікової фізіології, у 5–6 років активно формується опорно-руховий апарат, удосконалюється координація рухів, розвивається серцево-судинна та дихальна система. Програма ігор за видами рухової діяльності враховує ці особливості, зокрема на розвиток витривалості, швидкості рівноваги та правильної постави впливають ігри, зокрема: «День і Ніч», «Курчата на прогулянці», «Перебіжки» [2, 6, 11].

Ігри на кидання, ловіння та метання («Злови м'яч», «Влуч у ціль») методично спрямовані на розвиток дрібної моторики, сили верхніх кінцівок і координації. Як зазначає Т. Ю. Круцевич у працях з контролю фізичної підготовленості, такі форми роботи є ефективним інструментом розвитку моторних якостей у дітей дошкільного віку [3].

Ігри, пов'язані зі стрибками («У річку, гоп», «Довга лоза») важливі з точки зору профілактики плоскостопості, оскільки сприяють зміцненню зв'язкового апарату стопи та розвитку вибухової сили ніг [5]. Це також доводить С. В. Трачук, Н. О. Гулюк у дослідженні організаційно-методичного забезпечення фізичного виховання дітей із порушенням розвитку, серед предикторів визначили важливість вправ, що активізують великі групи м'язів [9].

Ігри з повзанням, лазінням та перелазанням формують силу м'язів спини, рук, живота, сприяють укріпленню м'язового корсету, що особливо важливо для профілактики порушень постави. Ефективність таких вправ доведена у дослідженнях, присвячених моделюванню рухового режиму дошкільників [6, 7].

Окрема категорія ігор з акцентом на орієнтування в просторі та спритність («Козлик», «Знайди свій колір») є ефективним засобом розвитку пізнавальних процесів, таких як увага, мислення, оперативна пам'ять, швидкість реакції. У поєднанні з фізичною активністю такі ігри зміцнюють не лише тіло, але й формують базові вольові якості – наполегливість, саморегуляцію, уміння дотримуватися правил. Це відповідає висновкам досліджень, у яких підкреслюється тісний зв'язок між фізичним вихованням і когнітивним розвитком дошкільників [6, 11].

Наукові розвідки також показують, що раціонально організована рухова активність в ігровому форматі сприяє не лише підвищенню рівня фізичної підготовленості, але й позитивно впливає на мовленнєвий, емоційний та психосоціальний розвиток дошкільнят [5, 6, 7]. У контексті інклюзивної освіти фізичні вправи, зокрема в ігровій формі, є предикторами успішного розвитку мовлення та сенсомоторної інтеграції (таблиця 1).

Таким чином, методичне використання рухливих ігор за напрямками рухової діяльності повністю відповідає віковим особливостям дітей 5–6 років, дозволяє забезпечити всебічний фізичний розвиток, створити основу для формування життєво важливих рухових навичок і зберегти здоров'я дошкільників.

Програма рухливих ігор за видами рухової діяльності для дітей 5–6 років забезпечила позитивні зміни в розвитку рухових якостей.

Статистичні значення показників в рухових тестах дітей 5–6 років наведені для хлопчиків та дівчаток окремо (Таблиця 2).

Для хлопчиків 5 років ($n=9$) середній час бігу на 30 метрів становить 9,2 секунди зі стандартним відхиленням 0,5, у 6-річних хлопчиків ($n=10$) – 8,5 секунди зі стандартним відхиленням 0,8. Для дівчаток 5 років ($n=10$) середній час бігу – 9,4 секунди ($SD=0,7$), для 6-річних ($n=10$) – 8,8 секунди ($SD=0,7$). Стрибок у довжину з місця у хлопчиків 5 років в середньому становить 67 см ($SD=7,5$), у 6-річних – 72 см ($SD=8,9$). У дівчаток 5 років цей показник дорівнює 63 см ($SD=7,3$), у 6-річних – 65 см ($SD=7,2$). Кількість піднімань тулуба з положення лежачи у хлопчиків 5 років становить у середньому 8 разів ($SD=1,4$), у 6-річних – 11 разів ($SD=1,6$). У дівчаток 5 років цей показник дорівнює 7 разів ($SD=1,8$), у 6-річних – 9 разів ($SD=1,4$). Час утримання рівноваги у хлопчиків 5 років в середньому 5 секунд ($SD=1,3$), у 6-річних – 8 секунд ($SD=1,9$). У дівчаток 5 років цей показник становить 6 секунд ($SD=1,4$), у 6-річних – 8 секунд ($SD=1,2$). Нахил вперед стоячи на лаві у хлопчиків 5 років дорівнює 2,1 см ($SD=0,8$),

у 6-річних – 2,5 см (SD=0,5). У дівчаток 5 років цей показник становить 3,0 см (SD=0,7), у 6-річних – 3,8 см (SD=0,3).

Таблиця 1.

Програма рухливих ігор за видами рухової діяльності для дітей 5–6 років

Види рухової діяльності	Орієнтовні ігри для дітей 5–6 років	Ефект впливу
Ходьба, Біг та Рівновага	«День і Ніч» («День!» – біг, «Ніч!» завмерли), «Мишоловка», «Курчата на прогулянці», «Перебіжки» (на невеликі дистанції).	Розвиток швидкості та витривалості, тренування серцево-судинної та дихальної систем, формування правильної постави та м'язового корсету.
Кидання, Ловіння та Метання	«Злови м'яч», «Влуч у ціль» (метання мішечків або м'ячів у горизонтальну/вертикальну ціль), «Передай далі».	Розвиток сили рук та плечового поясу, спритності, окоміру та координації рухів, зміцнення дрібної моторики.
Стрибки	«У річку, гоп» (перестрибування через мотузку або лінію), стрибки на двох ногах (як зайчик), «Довга лоза» (легке перестрибування).	Зміцнення м'язів ніг і стопи, профілактика плоскостопості, розвиток вибухової сили та координації.
Повзання, лазіння та перелазання	Лазіння під дугами, повзання по лаві, «3-під сітки» (повзання під натягнутою мотузкою).	Розвиток сили м'язів спини, рук та живота, формування м'язового корсету, удосконалення просторової орієнтації.
Ігри з акцентом на орієнтування в просторі та спритність	«Козлик» (доганялки), «Знайди свій колір/будиночок», «Чотири стихії» (із м'ячем та назвами істот).	Розвиток спритності, швидкості реакції, уваги, мислення та вміння орієнтуватися у просторі, формування вольових якостей.

Таблиця 2.

Статистичні значення показників у рухових тестах дітей 5–6 років

Руховий тест	Показники	Значення статистичних показників			
		хлопчики		дівчатка	
		5 роки n=9	6 років n=10	5 роки n=10	6 років n=10
Біг 30 м, с	M	9,2	8,5	9,4	8,8
	SD	0,5	0,8	0,7	0,7
Стрибок у довжину з місця, см	M	67	72	63	65
	SD	7,5	8,9	7,3	7,2
Піднімання тулубу в сід з положення лежачи, к-ть разів	M	8	11	7	9
	SD	1,4	1,6	1,8	1,4
Утримання рівноваги, с	M	5	8	6	8
	SD	1,3	1,9	1,4	1,2
Нахил вперед стоячи на лаві, см	M	2,1	2,5	3,0	3,8
	SD	0,8	0,5	0,7	0,3

Зміни в рухових показниках дітей 5-6 років можна пояснити віковими особливостями їх фізичного розвитку. У цей період відбувається значне покращення координації рухів, м'язової сили та витривалості, що сприяє підвищенню результатів у бігу, стрибках та вправах на м'язову силу [11].

Під впливом програми рухливих ігор, представленої у таблиці 1, у дітей 5–6 років спостерігається позитивна динаміка розвитку фізичних якостей, що підтверджується статистичними показниками та темпами приросту результатів (див. таблиці 2 та 3).

Таблиця 3.

Темпи приросту показників фізичних якостей дітей 5-6 років (Δ , %)

Тестова вправа	Фізична якість	Хлопчики	Дівчатка
		від 5 до 6 років	
		Δ , %	
Біг 30 м, с	Бистрота	-7,6	-6,4
Стрибок у довжину з місця, см	Вибухова сила ніг	7,50	3,20
Підняття тулубу в сід з положення лежачи, к-ть разів	Силовa витривалість	37,50	28,60
Утримання рівноваги, с	Координаційна рівновага	60,00	33,30
Нахил вперед стоячи на лаві, см	Гнучкість	19,00	26,70

Зокрема, використання ігор, спрямованих на розвиток швидкості, витривалості та координації, таких як «День і Ніч», «Мишоловка» або «Перебіжки», сприяло покращенню результатів у тесті бігу на 30 м: у хлопчиків приріст склав $\Delta = -7,6 \%$, у дівчаток – $\Delta = -6,4 \%$, що свідчить про підвищення швидкісних якостей під час виконання завдань на рухову реакцію.

Ігри, що передбачають стрибки, як-от «У річку, гоп» чи «Довга лоза», позитивно вплинули на розвиток вибухової сили нижніх кінцівок: у хлопчиків показник стрибка в довжину з місця зріс на $7,5 \%$, у дівчаток – на $3,2 \%$. Значне покращення силової витривалості ($\Delta = 37,5 \%$ у хлопчиків і $28,6 \%$ у дівчаток), зафіксоване у тесті піднімання тулуба, можна пов'язати з участю у вправах, що включали повзання, лазіння та перелазання (наприклад, «З-під сітки», «Повзання по лаві»), які активізують роботу м'язів тулуба, спини та рук. Удосконалення координаційної рівноваги, зокрема завдяки іграм типу «Курчата на прогулянці», «Знайди свій колір», забезпечило приріст результатів у відповідному тесті: 60% у хлопчиків і $33,3 \%$ у дівчаток.

Ігри з акцентом на орієнтування в просторі, що вимагають швидкої зміни напрямку руху, концентрації уваги й реакції, також сприяли розвитку спритності й рівноваги. Гнучкість, яка активно розвивається у дівчаток (приріст $26,7 \%$ проти 19% у хлопчиків), могла бути стимульована рухливими вправами з елементами нахилів, повзання та лазіння. Таким чином, застосування цілеспрямованої програми рухливих ігор забезпечило всебічний розвиток фізичних якостей у дітей старшого дошкільного віку, з урахуванням їхніх вікових та статевих особливостей, що підтверджується позитивною динамікою статистичних показників та високими темпами приросту.

Результати педагогічного експерименту засвідчили наявність статистично значущої позитивної динаміки розвитку рухових якостей дітей 5-6 років у процесі впровадження програми рухливих ігор. Виявлені зміни мають системний характер, оскільки покращення показників спостерігалося у більшості тестів незалежно від статевої належності вихованців. Отримані дані дають підстави розглядати структуровано організовану ігрову діяльність як ефективний педагогічний засіб цілеспрямованого розвитку фізичної підготовленості дітей старшого дошкільного віку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати дослідження засвідчили, що впровадження програми рухливих ігор, структурованої за видами рухової діяльності, сприяло достовірним позитивним змінам у розвитку основних фізичних якостей дітей 5–6 років. Найбільші темпи приросту виявлено у розвитку силової витривалості та координаційної рівноваги, що свідчить про ефективність використання вправ, пов'язаних із лазінням, повзанням, утриманням рівноваги та ігор, які потребують концентрації уваги і просторової орієнтації. Значні позитивні зрушення спостерігалися також у розвитку швидкості та вибухової сили ніг, що зумовлено використанням ігрових форм рухової активності з елементами стартових дій, прискорень і стрибків. Отримані результати підтверджують ефективність програмного підходу до добору рухливих ігор для дітей старшого дошкільного віку. Систематичне застосування таких ігор не лише підвищує рівень розвитку рухових якостей, а й забезпечує гармонійне поєднання фізичного та психоемоційного розвитку, сприяє формуванню інтересу до рухової діяльності та позитивного ставлення до занять фізичною культурою.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаних джерел

1. Європейський досвід організації рухової активності дошкільників / С. Трачук та ін. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2024. № 11(184). С. 214–218. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).43](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).43)
2. Круцевич Т. Ю., Безверхня Г. В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посібник. Київ: Олімп. л-ра, 2010. 248 с.
3. Круцевич Т. Ю., Воробйов В. І., Безверхня Г. В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навч. посіб. Київ: Олімп. л-ра, 2011. 224 с.
4. Міжнародна хартія фізичного виховання, фізичної активності та спорту. UNESCO, 1978. URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_350
5. Москаленко Н., Полякова А., Решетилова В. Моделювання раціонального рухового режиму дітей 3–4 років у дошкільних закладах різного типу. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 3. С. 151–157.
6. Організаційно-методичні умови формування творчих здібностей дітей шкільного віку у процесі фізичного виховання / Н. Москаленко та ін. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2024. № 1. С. 56–64. <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2024-1-056>

7. Особливості рухової активності дітей старшого дошкільного віку / Н. Москаленко та ін. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2023. № 1. С. 112–118. <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2023-1-112>
8. Пальчук М. Б., Гулюк Н. О. Динаміка показників мовленнєвого розвитку та фізичної підготовленості дітей старшого дошкільного віку в освітньому процесі ЗДО. *Olympicus*. 2024. № 2. С. 168–173. <https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-2.21>
9. Трачук С. В., Гулюк Н. О. Предиктори організаційно-методичного забезпечення процесу фізичного виховання дошкільнят із порушенням мовленнєвого розвитку в закладах дошкільної освіти. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія*. 2025. № 1. С. 105–111. <https://doi.org/10.32782/spmed.2025.1.15>
10. Факторний аналіз для виявлення лімітуючих складників фізичної підготовленості учнів молодшого шкільного віку різних медичних груп / В. Семененко та ін. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія*. 2022. № 2. С. 82–87. <https://doi.org/10.32652/spmed.2022.2.82-87>
11. Huliuk N., Pasichniak L., Palchuk M. Expediency of using physical education means in the educational process of preschool-aged children with speech disorders. *Heory and practice of physical culture and sports*. 2024. Vol. 3, no. 1. P. 42–49. <https://doi.org/10.69587/tppcs/1.2024.42>

References

1. Ievropeiskiy dosvid orhanizatsii rukhovoї aktyvnosti doshkilnykiv / S. Trachuk ta in. Naukovyi chasopys ukrainskoho derzhavnogo universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. 2024. № 11(184). S. 214–218. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).43](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).43) (in Ukrainian)
2. Krutsevych T. Yu., Bezverkhnia H. V. Rekreatsiia u fizychnii kulturi riznykh hrup naselennia: navch. posibnyk. Kyiv: Olimp. l-ra, 2010. 248 s. (in Ukrainian)
3. Krutsevych T. Yu., Vorobiov V. I., Bezverkhnia H. V. Kontrol u fizychnomu vykhovanni ditei, pidlitkiv i molodi: navch. posib. Kyiv: Olimp. l-ra, 2011. 224 s. (in Ukrainian)
4. Mizhnarodna khartiia fizychnoho vykhovannia, fizychnoi aktyvnosti ta sportu. UNESCO, 1978. URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_350
5. Moskalenko N., Poliakova A., Reshetylova V. Modeliuvannia ratsionalnogo rukhovoho rezhymu ditei 3–4 rokiv u doshkilnykh zakladykh riznogo typu. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*. 2016. № 3. S. 151–157. (in Ukrainian)
6. Orhanizatsiino-metodychni umovy formuvannia tvorchykh zdibnostei ditei shkilnogo viku u protsesi fizychnoho vykhovannia / N. Moskalenko ta in. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*. 2024. № 1. S. 56–64. <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2024-1-056> (in Ukrainian)
7. Osoblyvosti rukhovoї aktyvnosti ditei starshoho doshkilnogo viku / N. Moskalenko ta in. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*. 2023. № 1. S. 112–118. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-1-112 (in Ukrainian)
8. Palchuk M. B., Huliuk N. O. Dynamika pokaznykiv movlennievoho rozvytku ta fizychnoi pidhotovlenosti ditei starshoho doshkilnogo viku v osvithnomu protsesi ZDO. *Olympicus*. 2024. № 2. S. 168–173. <https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-2.21> (in Ukrainian)
9. Trachuk S. V., Huliuk N. O. Predyktory orhanizatsiino-metodychnoho zabezpechennia protsesu fizychnoho vykhovannia doshkilniat iz porushenniam movlennievoho rozvytku v zakladykh doshkilnoi osvity. *Sportyvna medytsyna, fizychna terapiia ta erhoterapiia*. 2025. № 1. S. 105–111. <https://doi.org/10.32782/spmed.2025.1.15> (in Ukrainian)
10. Faktornyi analiz dlia vyivlennia limituiuchykh skladnykiv fizychnoi pidhotovlenosti uchniv molodshoho shkilnogo viku riznykh medychnykh hrup / V. Semenenko ta in. *Sportyvna medytsyna, fizychna terapiia ta erhoterapiia*. 2022. № 2. S. 82–87. <https://doi.org/10.32652/spmed.2022.2.82-87> (in Ukrainian)
11. Huliuk N., Pasichniak L., Palchuk M. Expediency of using physical education means in the educational process of preschool-aged children with speech disorders. *Theory and Practice of Physical Culture and Sports*. 2024. Vol. 3, no. 1. P. 42–49. <https://doi.org/10.69587/tppcs/1.2024.42>

| Матеріал надійшов до редакції: 26.10.2025 р. | Прийнято до друку: 30.11.2025 р. | Опубліковано: 30.12.2025 р. |